

grundbesiddelse), ialt 23 $\frac{0}{10}$ — af Bondejorden, hvilken atter udgør 62 $\frac{0}{10}$ af hele Privatgrundbesiddelsen, saa at 14 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ af den russiske Privatgrundbesiddelse er personlig Bondeejendom. Dette stemmer godt med Kowalevskys Skøn, (l. c. S. 116), ifølge hvilket 85 $\frac{0}{10}$ af alle de russiske Landkommuners Jorder skulde være Mirfællesejendom.

K. A. Wieth-Knudsen.

II.

Dødsfald ved ulykkelig Hændelse under Arbejde.

Præsidenten for det amerikanske »Institut of social service« i New York, Dr. Josiah Strong, skrev for nogen Tid siden i »North American Review« en Artikel, hvori han sammenstillede Antallet af Personer, der aarlig kommer til Skade eller dræbes under Udøvelsen af Arbejde i United States, med Antallet af saarede og dræbte Soldater i den nyeste Tids store Krige, — en Sammenligning, der efter Forfatterens Opfattelse stiller den amerikanske Industris Omsorg for Arbejdernes Liv og Lemmer i et meget ugunstigt Lys.

Dr. Strongs Artikel, der findes gengivet i det svenske »Social tidskrift«, synes at have vakt ikke ringe Opsigt, maaske fordi den fremkom samtidig med Afholdelsen af en Udstilling af Arbejderbeskyttelses-Midler i New York. Fra et statistisk Synspunkt er Artiklen imidlertid kun lidet interessant, og naar den fremdrages her, er det nærmest, fordi den søger at fastslaa en ganske urigtig Opfattelse af Forholdet mellem Ulykkesrisikoen og den moderne industrielle Teknik. Det paastaas, at med den stadig forøgede Brug af Maskiner, med den voksende Hurtighed i Kommunikationerne, med den forøgede Anvendelse af

Elektricitet, Explosionsstoffer o. s. v. mangedobles Antallet af Ulykkestilfælde, og den moderne Industrialisme fremstilles som ensbetydende med en uafbrudt Krig mod Menneskeheden, en Krig der bliver blodigere Aar for Aar.

Denne Paastand har sikkert let ved at finde Øre, — men den er ikke desto mindre urigtig. Erfaringerne gaa nærmest i modsat Retning, og Dr. Strongs Bevis er da ogsaa saa tyndt, at det i Virkeligheden ikke er noget Bevis. Han anfører nogle Erfaringer angaaende Ulykkestilfælde ved Jernbanerejser i U. S., men de Aar, han benytter ved Sammenligningen, er saa uheldigt valgte, at de begge ere Undtagelsesaar, det ene med ualmindelig faa, det andet med ualmindelig mange Ulykkestilfælde. I Virkeligheden er Ulykkesfaren ved Jernbanetrafik — selv i Amerika, hvor Forholdene i denne Retning ere ugunstigere end i de fleste andre Lande — aftaget i de sidste 15—20 Aar.*)

Ved en Undersøgelse af Sagen i Almindelighed møder man den Vanskelighed, at medens der i de fleste Lande endog ret langt tilbage i Tiden findes tilstrækkeligt nøjagtige Oplysninger om Dødsfald, foraarsagede ved ulykkelige Hændelser, gælder det samme ikke med Hensyn til Ulykkestilfælde, som kun medføre en ikke-dødbringende Legemsbeskadigelse. De nedenstaaende Oplysninger og Betragtninger angaa kun den førstnævnte Gruppe af Ulykkestilfælde.

I Danmark omkommer der ved Ulykkestilfælde noget over 600 Mennesker aarlig, i Norge ca. 900, i Sverrig godt 2000. I et Land som Preussen løber Tallet op til ca. 15000, i England et Par Tusinde mere. Tager man under ét alle de Lande i Europa, hvor der foreligger brugelige Oplysninger om dette Forhold, naar man op til over 80000 Dødsfald ved ulykkelige Hændelser, og saa

---

*) Se nærmere: Carroll W. Doten »Recent railway accidents in the United States«. (Quarterly publications of the American statistical association, vol IX, p. 155 ff.).

har man endda ikke medregnet Frankrig, Rusland, Spanien, Portugal, Tyrkiet og de østeuropæiske Smaastater. For hele Europa vil Tallet sandsynligvis langt overstige 150000 aarlig. Dette er jo i og for sig forfærdende nok: i Forhold til det hele Antal Dødsfald overhovedet, henimod 10 Millioner aarlig, kræver Ulykkestilfældene en saa anselig Part som $1\frac{1}{2}$ å 2 Procent. Og her er jo ikke Tale om Ulykkestilfælde i den Forstand, at Aarsagen altid er en rent hændelig; der er ingen Tvivl om, at den langt overvejende Del af de halvandet Hundrede Tusinde Menneskeliv vilde kunne spares, hvis der i alle Forhold blev anvendt den yderste Omhu for at forebygge det man kalder Ulykkestilfælde.

For saa vidt ere de anførte Tal gode at faa Forstand af, og det kan maaske ogsaa i denne Sammenhæng have nogen Interesse at se, hvor forskellig Ulykkeshyppigheden stiller sig i de forskellige Lande. Vi skulle i saa Henseende anføre nedenstaaende Talrækker, der ere hentede dels fra Sundbärgs »Aperçus Statistiques«, dels fra Statistiske Meddelelser (4. R., 23. Bd., 6. Hæfte):

	Aarligt Antal Dødsfald for hver Million Indbyggere (Aarene 1896—1900)	Heraf Dødsfald ved ulykkelige Hændelser
Danmark	16400	273
Norge	15600	415
Sverrig	16100	448
Finland	19500	501
Preussen	21000	407
Bayern	24200	402
Württemberg	22000	344
Sachsen	22700	329
Schweiz	18100	623
Nederlandene	17200	336
Belgien	18200	344
England-Wales	17700	568
Skotland	18000	720
Irland	20000	419
Italien	22900	362
Østerrig	25500	335
Ungarn	27900	388
Serbien	25000	481

Det falder straks i Øjnene, hvilken gunstig Stilling vort eget Land indtager baade med Hensyn til den almindelige Dødelighed og specielt med Hensyn til Ulykkes-Dødeligheden. Hertil er at bemærke, at det Grundlag, hvorpaa Statistikken bygges i de forskellige Lande, ikke er ensartet, og det er rimeligt, at den altid vanskelige Afgrænsning af Begrebet Ulykkes-Dødsfald sker paa noget forskellig Maade. For Danmark er det givet, at det anførte Tal er et Minimumstal, idet en Del Tilfælde af dødbringende Legemsbeskadigelser, hvor der hængaar nogen Tid inden Dødsfaldet, faktisk unddrage sig Ulykkesstatistikken. Dette kan dog selvfølgelig ikke øve nogen afgørende Indflydelse paa Tallene i denne Sammenhæng, og der er ingen Tvivl om, at der i Danmark forefalder forholdsvis faa Ulykkes-Dødsfald. Dette er jo iøvrigt hvad man paa Forhaand kunde vente. Det hedder herom i det foran citerede Hæfte af Statistiske Meddelelser: »Som et overvejende Agerbrugsland og et Land, hvor der ikke findes Minedrift og kun i ringe Omfang den Art Industrier, der jævnlig rammes af Masse-Katastrofer (Tilvirkning i det store af eksplosive Stoffer o. l.), er det rimeligt, at Danmark, forholdsvis set, har faa Erhvervs-Ulykker. Hertil kommer, at Naturforholdene i vort Land, bortset fra den udstrakte Kystlinie, ere lidet truende for Beboernes Liv: Jordskælv, vulkanske Udbrud, Sne- og Bjergskred findes ikke som Ulykkesaarsager i den danske Statistik, og selv om enkelte Menneskeliv gaa tabt som Følge af Storm og streng Kulde, have den Art Ulykkestilfælde dog i Danmark sjælden den katastrofeagtige Karakter som i flere andre Lande. Ogsaa med Hensyn til Samfærdselssikkerheden er vort Land forholdsvis gunstigt stillet: et stærkt udviklet og godt vedligeholdt Vej-Net, et jævnt Terræn uden stærke Stigninger eller vanskelige og farlige Passager, godt belyste Farvande og — paa den forholdsvis farligste Del af vore Kyster — et vel udviklet Redningsvæsen. Endelig maa man vel ogsaa blandt de Momenter, der antagelig formindske Ulykkesfaren i Danmark, være

berettiget til at nævne det forholdsvis høje Standpunkt, Folkeoplysningen indtager hos os.«

Det blev foran nævnt, at den Paastand, at Ulykkeshyppigheden er større i vore Dage end tidligere, ikke er rigtig. At den i hvert Fald ikke finder Støtte i Statistikkens over Dødsfald ved ulykkelige Hændelser, viser nedenstaaende Tabel, hvor der til Sammenligning er anført den gennemsnitlige aarlige Ulykkeshyppighed i Femaaret 1896—1900 og i en Periode, der ligger 30—40 Aar tilbage; Sammenligningsperioden er ikke den samme overalt, men der er for hvert enkelt Land valgt det fjernest liggende Tiaar, for hvilket der foreligger statistiske Oplysninger:

	Aarligt Antal Dødsfald ved ulykkelige Hændelser for hver Million Indbyggere		
	Nu (1896—1900)	Før	Nu flere (+) er færre (÷) end før
Irland	419	369 (1871—80)	+ 50
Østerrig	335	310 (1881—90)	+ 25
Schweiz	623	604 (1881—90)	+ 19
Skotland	720	702 (1861—70)	+ 18
Preussen	407	428 (1881—90)	÷ 21
Danmark	273	300 (1861—70)	÷ 27
Nederlandene	336	380 (1881—90)	÷ 44
Belgien	344	390 (1861—70)	÷ 46
Sverrig	448	530 (1861—70)	÷ 82
Finland	501	588 (1871—80)	÷ 87
England-Wales	568	704 (1861—70)	÷ 136
Norge	415	555 (1881—90)	÷ 140

Det vil ses, at kun i 4 af de 12 Lande, for hvilke der har kunnet skaffes sammenlignende Materiale, tyde Tallene paa en stigende Ulykkeshyppighed, i de 8 Lande gaar Tendensen i modsat Retning. Heller ikke de aller seneste Aars Erfaringer tyde paa, at Hyppigheden af Dødsfald ved Ulykkestilfælde skulde være tiltagende. I England-Wales forefaldt der i 1896—1900 i aarligt Gennemsnit 17900 saadanne Dødsfald, i de følgende tre Aar

henholdsvis 17700, 16100 og 15800; i Skotland var Gennemsnittet for det nævnte Femaar 3100, medens Tallene for hvert af de følgende 4 Aar vare: 3000, 2900, 2800 og 2700; i Irland falder Aarsgennemsnittet fra 1900 i 1896—1900 til 1700 i 1901—05. Af de større Lande viser kun Preussen en Stigning i Tallene siden Aar 1900, men denne Stigning er ikke betydelig og falder væsentlig paa et enkelt Aar. Men naar saaledes lige op til den seneste Tid Ulykkes-Dødsfaldene gennemgaaende i de fleste Lande snarere aftage end tiltage i Antal, synes det urimeligt i denne Forbindelse at tale om, at den moderne Industrialismes »Krig mod Menneskeheden« bliver blodigere Aar for Aar.

Dr. Strongs Misforstaaelse giver os Anledning til at omtale et andet Moment, som ofte overses, naar Talen er om Ulykkesrisiko. Man er tilbøjelig til at lægge hele Skylden eller dog den langt overvejende Part deraf paa de moderne industrielle Arbejdsformer. Naar man hører, at der i England omkommer 17000 Mennesker aarlig ved Ulykkestilfælde, ledes Tanken uvilkaarlig hen paa de mange snurrende Hjul i Fabrikkerne og det farefulde Arbejde i Kulminerne. Det er naturligvis rigtigt, at baade disse og hine kræve mange blodige Offre mellem Aar og Dag — og utvivlsomt langt flere end nødvendigt, men det Antal Ulykkestilfælde, der skyldes Aarsager, som ligge udenfor Arbejdslivet, er dog utvivlsomt langt større, end man paa Forhaand vil være tilbøjelig til at antage. Forholdet stiller sig naturligvis forskelligt i de forskellige Lande, og de efterfølgende Oplysninger fra Danmark kunne derfor ikke have almen Gyldighed, om de end kunne give et interessant Fingerpeg.

Det oplyses i det foran nævnte Hæfte af »Statistiske Meddelelser«, at af de 5644 Dødsfald ved ulykkelige Hændelser, som forefaldt i Aarene 1897—1905, indtraf kun 1385, altsaa en Fjerdedel, under Udførelsen af Arbejde. For Mænd var Arbejdsulykkernes Andel af Helheden imellem en Fjerdedel og en Tredjedel, men for

Kvinder ikke mere end 8 pCt. Naturligvis stiller Forholdet sig forskelligt for de forskellige Aldersklasser: i Barnealderen kun 1 á 2 pCt., for Drengene i Alderen 10—15 Aar ca. 16 pCt., blandt voksne Mænd op til 60 Aars Alderen er det omtrent to Femtedele af Ulykkes-Dødsfaldene, der forefalder under Arbejde; efter 60 Aars Alderen aftager Forholdstallet atter, og blandt de allerældste (over 80 Aar) forefaldt saa at sige alle Ulykkestilfældene udenfor Arbejde.*)

Men naar det ikke er Arbejdet, der foranlediger det overvejende Antal af Ulykkes-Dødsfald, hvad er det da? Ogsaa herom giver de danske Statistik Oplysninger, der fortjene Opmærksomhed. Holder man de 1385 Dødsfald, der forefaldt under Arbejde, udenfor Betragtning, kan der blandt de øvrige 4259 Ulykkes-Dødsfald i Aarene 1897—1905 nævnes følgende større Grupper, hvis samlede Tal langt overstiger Arbejds-Ulykkernes: Udstyrning af Vinduer 140 (mest Børn), Badning 315, Kuldsejling (ved Lystsejls o. l.) 167, Fald gennem Is 155, Drukning ved at falde i Vandet o. l. 1032 (heraf 360 under Beruselse), »Ihjelligning« af Smaabørn 113, Kvælning ved Gas, Kul-Ofs o. l. 92, Ihjelfrysning (i det væsentlige under Beruselse) 136. Man faar af denne Liste et stærkt Indtryk af, at naar der gaar Menneskeliv tabt ved Ulykkestilfælde, maa Aarsagen nok saa hyppigt søges i sportslige Udskejelser, Misbrug af spirituøse Drikke, Uforsigtighed, Forvovenhed, Tankeløshed osv. hos de paagældende selv, som i Forhold, der direkte vedrøre Arbejdslivet.

---

*) Til ovenstaaende Oplysninger for Danmark kan føjes, at medens det aarlige Antal Dødsfald ved ulykkelig Hændelse i hele det tyske Rige temmelig nøje kan anslaaes til ca. 24000, bliver der kun i Henhold til Arbejder-Ulykkesforsikringslovene tilkendt Erstatning for Død i 7 á 8000 Tilfælde aarlig, altsaa knap en Tredjedel.
